

Spis treści

Wstęp	11
1. Społeczeństwo informacyjne: wyzwania, zagrożenia i trendy rozwojowe	23
1.1. Wprowadzenie.....	23
1.2. Informacja, nadmiarowość informacyjna, informacjonizm: wybrane problemy i wyzwania	28
1.3. Od społeczeństwa informacyjnego do społeczeństwa wiedzy	42
1.4. Wybrane trendy rozwojowe społeczeństwa informacyjnego.....	64
2. Teoretyczne i metodologiczne ramy badań nad wolnością wypowiedzi we współczesnej demokracji i społeczeństwie informacyjnym	95
2.1. Wprowadzenie.....	95
2.2. Rola wolności wypowiedzi w demokratycznym państwie prawnym.....	100
2.3. Wolność wypowiedzi jako podstawowe prawo człowieka w społeczeństwie demokratycznym	121
2.4. Informacyjne i psychologiczne mechanizmy oddziaływania w cyberprzestrzeni	131
2.5. Metodologia badań nad wolnością wypowiedzi w społeczeństwie informacyjnym	150
3. Międzynarodowe i krajowe standardy ochrony wolności wypowiedzi	163
3.1. Wprowadzenie.....	163
3.2. Wolność wypowiedzi: terminologia, istota ograniczeń i rodzaje wypowiedzi podlegających ochronie	165
3.3. Rozwój standardów prawnych wolności wypowiedzi	179
3.4. Wolność wypowiedzi a internet.....	194
4. Problematyka nadużywania wolności wypowiedzi	207
4.1. Wprowadzenie.....	207
4.2. Doktryna nadużywania praw	208

4.3. Wybrane zagadnienia z teorii i praktyki dezinformacji i propagandy	212
4.4. Przykłady dezinformacji, mowy nienawiści i propagandy w ujęciu historycznym	233
4.5. Wypowiedzi niepodlegające ochronie i klauzula antyabuzywna w dokumentach prawnych i praktyce orzeczniczej	255
4.6. Nadużycia związane z mediami społecznościowymi i paradoks Facebooka	266
4.7. Hejt, mowa nienawiści, patotreści i fałszywki w społeczeństwie informacyjnym	275
5. Fenomen dezinformacji, mowy nienawiści i propagandy polaryzacyjnej we współczesnych demokracjach. Cztery studia przypadków	311
5.1. Wprowadzenie	311
5.2. Negatywizm, teorie spiskowe, fałszywki i mowa nienawiści w narracjach ruchów antyszczepionkowych	314
5.3. Mowa nienawiści, hejt, dezinformacja i fałszywki na usługach „fantomowego” kryzysu uchodźczego w Polsce	329
5.4. Dezinformacja, fałszywki i mowa nienawiści w kampanii brexitowej obozu „leave”	349
5.5. Postprawda, fałszywki i mowa nienawiści w kampanii wyborczej Donalda Trumpa	363
5.6. Podsumowanie	378
6. Przeciwdziałanie nadużywaniu wolności wypowiedzi	385
6.1. Wprowadzenie	385
6.2. Wybrane inicjatywy polityczne, instrumenty finansowe i prawne	388
6.3. Ustawodawstwo tzw. antyfejkowe. Kontrowersje wokół pionierskich rozwiązań prawnych	402
6.4. Edukacja medialna 3.0, weryfikacja informacji (<i>fact-checking</i>) i narzędzia informatyczne	413
6.5. Przeciwdziałanie mowie nienawiści na świecie i w Polsce. Rekomendacje Rzecznika Praw Obywatelskich	422
Zakończenie	437
Bibliografia	447